

ŠIBENSKI list

ŠIBENIK
Ponedjeljak,
10. studenoga 1952.
Izlazi tjedno
God. I. Broj 13
Cijena 5 dinara

ORGAN NARODNOG FRONTA ZA GRAD I KOTAR ŠIBENIK

ZA UBLAŽENJE POSLEDICA SUŠE

Ovogodišnja suša, koja je zahvatila našu zemlju, ostavila je i na naš kotar i grad teške posljedice. Kad govorimo o suši moramo se ozbiljno upoznati sa nanesenom štetom i kakve posljedice ona ima na razvoj našeg kotara i što ćemo poduzeti, a što treba da svaki pojedinac, organizacija, radna jedinica i svi zajedno učinimo da se posljedica suše što uspješnije odupremo.

Ovogodišnji planirani urod žitarica iznosio je 4.973.500 kg što bi uglavnom pokrilo potrebe stanovništva našeg kotara, pošto je u doba racionirane opskrbe potrošak žitarica iznašao 4.5—5 miliona kilograma. Ostao bi još manjak u žitaricama da pokrije potrebe u ishrani stoke. Tako je stanje bilo i prije za srednje rodnih godina, pa je ovaj manjak količinski bio izražen u nabavi krušnog brašna stanovništva primorskog pojasa. Međutim, sušom su pogodne žitarice u prvom redu kukuruz. Tako smo imali u čitavom kotaru samo 189.200 kg kukuruza mjesto predviđenih (srednji urod) 1.513.600 kg ili 12.5%.

Ako se uzme u obzir potrebe i navika na trošenje baš toga artikla i da kukuruz količinski ne može nadoknaditi nijedna žitarica, onda tek vidimo koliko će posljedice izazvati ovaj manjak.

Ostale žitarice urodile su sa 78% od planirane količine pa bi se tu pokazivao neosjetljivi manjak, naravno ne računajući potrebe grada.

Gledajući kroz urod žitarica isključivši kukuruz, posljedice suše ne bi bile teške da nas u povrću, sočivama i smokvama kao prehranbenim artiklima nije suša još jače pogodila. Lanjske godine graška i boba imali smo preko 250.000 kg, dok ga ove godine ne će biti ni za sjeme.

Planirani bruto prihod iz poljoprivrede podbacio je za preko 240 miliona dinara što iznosi preko jedne trećine od predviđenog. Iako je sušu osjetio svaki naš zemljoradnik ipak je 2.530 domaćinstava sa oko 16.000 članova jače pogodila suša. Kod ovih, ugroženih sušom, manjak za pokriće najnužnijih potreba ishrane i reprodukcije iznaša preko 60 miliona dinara.

Iako je ovogodišnja proizvodnja osnovnih produkata (vino, ulje) u mnogome nadvisila količine proizvedene 1950. godine, ipak je situacija ove godine teža utoliko, što su suše nastupile u kratkom vremenskom razmaku bez normalnih i potrebnih rezervi.

Ustijed ukidanja otkupa žitarica, država treba da neproporcionalno uvozi već sada veće količine žitarica. Pojedinci, ne uvidjajući nastojanje naše Vlade da osigura opskrbu stanovništva najpotrebnijim prehranbenim artiklima, stvaraju teškoće kupujući namirnice iznad stvarnih potreba za jedan mjesec, već se nastoje već sada snabdjeti za 5 do 6 mjeseci pa i više. Činjenica je, da seljak nastoji prodati dio svojih proizvoda u jesen i namiriti se odmah za što duži period, ali u ovom slučaju to znači ne pokazati dovoljno svijesti a i razumjevanja za potrebe čitavog stanovništva. Zajednica nije u stanju da stvori najednom potrebna devizna sredstva za nabavku žitarica, ali uza sve to ona nam osigurava jednomjesečnu potrebu, pa i više. To neshvaćanje situacije u kojoj se nalazimo, stvorilo je glad za svakim kilogramom brašna i njegovim nepotrebnim gomilanjem. Pojedinci u prodavaonicama tu psihozu su još i pojačali.

Činjenica je, da smo u zimskim mjesecima siječnju i veljači, kad je mogao svako kupiti prema volji i kad je trošenje kruha prosječno, onda je kotar i grad Šibenik trošio 80 do 85 vagona brašna. U rujnu prodano je preko 124 vagona brašna, dakle očito je da se stvaraju zalihe. To je u ovom momentu štetno i opasno, a naročito ako se kruh i brašno neracionalno troše u druge svrhe. Ovo se još nije pojavilo, a svaki eventualni slučaj treba raskrinkati i javno osuditi. Potrebno je, pored ovoga, najracionalnije trošiti živežne namirnice.

U sklopu ovoga naši kolektivi treba da svoje platne fondove troše prema stvarnoj potrebi u sadašnjim uvjetima i time ćemo održati nivo cijena i standard života na sadašnjoj razini. Čim se poveća platni fond, nužno dolazi do većeg trošenja ili dizanja cijena. Društveni plan za 1952. godinu ostavio je životni standard na razini onog iz 1951. godine time, što se tako nije predviđao ovako velik podbacio u poljoprivredi. Naravno, da će se suša nimirno odraziti i na životni standard, i time treba računati. Tko mimo ovih činjenica prelazi neprijatelj je samog sebe i zajednice.

Radni kolektivi mogu mnogo doprinijeti u savladivanju posljedica suše stavljajući sav svoj fond slobodnog raspolaganja u korist zajednice. Nepravilno je također bilo koja sredstva trošiti u svrhe koje nisu nužno potrebne. Sve te iznose potrebno je staviti na raspolaganje onima kojima će nedostajati najnužnija sredstva za život. Ima, međutim, kolektiva koji ovom pitanju nisu poklonili dužnu pažnju, kao na primjer Modrava i tvornica aluminijuma Lozovac. Naprotiv, ima poduzeća koja su dali prilične svote kao »Brodospas« 310.000 dinara, brodogradilište u Betini i drugi, dok je hidrocentrala »TITO« avizirala svotu od 1.000.000 dinara.

Novčanim sredstvima primljenim od poduzeća nadležni Savjet NO-a kotara treba da pokrene javne radove u kojim će naći zaposlenja što više ljudi, a osolito oni kojima nedostaje sredstva za prehranu. Pored toga, najvažnije je da se pristupi gradnji željezničke pruge Knin — Zadar, gdje bi našlo zaradu veliki dio stanovništva. Također treba pokrenuti pitanje krečane u Skradinu u kojoj bi našlo stalno uposlenje do 150 radnika.

(Nastavak na drugoj strani)

ŠESTI KONGRES KP JUGOSLAVIJE ZAVRŠIO RAD

IZABRAN CENTRALNI KOMITET SAVEZA KOMUNISTA JUGOSLAVIJE NA ČELU S DRUGOM TITOM

Generalni
sekretar
Saveza
komunista
Jugoslavije
drug TITO

Nakon izbora Centralnog komiteta Saveza komunista Jugoslavije u koji je izabrano 109 drugova i drugarica, održana je sjednica novoizabranog Centralnog komiteta na kojoj je izvršen izbor članova Izvršnog komiteta i sekretarijata.

U petak, 7. XI. o. g. održana je sjednica novoizabranog Centralnog komiteta Saveza komunista Jugoslavije na kojoj je izvršeno konstituiranje Izvršnog komiteta Centralnog komiteta Saveza komunista Jugoslavije. Za generalnog sekretara Saveza komunista Jugoslavije izabran je Josip Broz Tito.

U Izvršni komitet izabrano je 13 članova, i to: Josip Broz Tito, Edvard Kardelj, Milovan Dilas, Aleksandar Ranković, Boris Kidrič, Moša Pijade, Ivan Gošnjak, Svetozar Vukmanović-Tempo, Đuro Salaj, Đuro Pucar-Stari, La-

zar Koliševski, Franc Leskovec i Vladimir Bakarić.

Također je izabran sekretarijat Izvršnog komiteta, u koji su ušli Josip Broz Tito, Edvard Kardelj, Milovan Dilas, Aleksandar Ranković, Boris Kidrič, Ivan Gošnjak.

Također je izvršeno konstituiranje Centralne revizione komisije, za čijeg predsjednika je izabran Mitar Bakić, a za sekretara Grga Jankež.

Na plenumu je također izabran za predsjednika kontrolne komisije Saveza komunista Jugoslavije Krsto Popivoda.

ZAVRŠNA RIJEČ DRUGA TITA

»Drugovi i drugarice delegati, Šesti kongres Saveza komunista Jugoslavije završio je svoj rad.

Na ovom Kongresu pokazalo se još jedamput nesalomljivo jedinstvo naše Partije (aplauz). Njegovi rezultati predstavljaju moćno oružje za dalji rad komunista Jugoslavije u izgradnji socijalizma i širenju i produbljivanju socijalističke misli i u našoj zemlji i u svijetu (aplauz).

Ovaj Kongres ima historijski značaj iz više razloga. On ima historijski značaj zbog toga što je na njemu došla do punog izražaja pobjeda nad informbirom — koji je htio da smrvi ne samo našu Partiju nego i našu zemlju i potični je sebi kao koloniju (aplauz). On ima historijski značaj i zbog toga što su na njemu, i u referatima i u diskusiji, jasno osvijetljeni put daljnjeg našeg rada i svi rezultati koje smo do danas postigli.

Rezultati koje smo mi ovdje postigli pokazuju nam da ne treba ničeg u budućnosti da se bojimo i da će sve ono što smo sebi postavili kao zadaću u buduće biti izvršeno (aplauz). Jer, mi smo i u dosadašnjoj borbi i dosadašnjem radu imali da preodoljevamo još mnogo teže zadace nego što danas stoje pred nama. Perspektiva pred nama je jasna. Mi nismo izolirani, kao što su se nadali Sovjetski Savez i informbirovske zemlje. Mi danas imamo prijatelje u cijelom svijetu. Cio svijet gleda danas na novu Jugoslaviju (aplauz). Cio svijet gleda danas u našem razvoju i u našem radu ne neki eksperimenat, nego nešto što daje nadu naprednom čovječanstvu za dalji razvitak, nadu koja je već bila izgubljena uslijed izdaje i revizionizma sovjetskih i informbirovskih rukovodilaca.

Ja vas, drugovi delegati, pozivam na kraju da još više nego dosada čuvate ono što je najdragocjenije za nas, od danas, Savez komunista Jugoslavije — a to je jedinstvo — monolitnost, jer nama je baš to dosada omogućavalo da savladamo sve teškoće, pa i ovakav dinovski nalet, da ga bolje nazovem, zločinački nalet na našu zemlju, kao što je bio 1948. godine i kroz sve vrijeme do danas. (Uzvići »Hoćemo« i dugotrajan aplauz).

Jedinstvo i monolitnost su garancija naše budućnosti.

Čuvajte to jedinstvo, jer jedinstvo našeg Saveza komunista Jugoslavije je ona snaga koja cementira jedinstvo našeg naroda i naše zemlje. Budite nosioci toga jedinstva dolje u narodu i ja sam uvjeren, zajedno sa vama svima, da će naša pobjeda biti sigurna.

Neka živi VI. kongres! (aplauz).

Neka živi naš Savez komunista Jugoslavije i naša socijalistička zemlja, Federativna Narodna Republika Jugoslavija! (dugotrajan aplauz i poklici živio).

Time zaključujem Kongres.

Narod grada i kotara Šibenika osuduje neprijateljski istup izdajnika Ljubodraga Đurića

Netom su građani Šibenika dočuli za neprijateljski istup Đurića na VI. kongresu KPJ spontano su i najenergičnije protestirali protiv mizernog pokušaja koji je imao namjeru da nanese moralni udarac Kongresu naše Partije. Val ogorčenja zahvatio je

ne samo naše ljude u gradu već i one po selima. Kotarski i Gradski komitet uputili su u ime komunista i čitavog naroda ovog kraja protestni telegram VI. kongresu KPJ u kojem se najoštrije osudjuje izrod Ljubodrag Đurić i obćava Partiji i drugu Titu da će

čuvati nerazrušivo jedinstvo i čistoću naše Partije.

Pored toga mnoge partijske organizacije i radni kolektivi također su uputili VI. kongresu KPJ protestne telegrame.

Perković u čast Kongresa

U čast Šestog kongresa KPJ osnovana je u Perkoviću Streljačka družina, koja broji 23 člana.

Pošto kod naroda vlada veliko zanimanje za streljaštvo, to se predviđa, da će do dana održavanja Kongresa ova družina imati preko 100 članova.

Na osnivačkoj skupštini, koja je održana prošlih dana, izabrano je rukovodstvo družine i donijet je zaključak, da se družina odmah registrira, te izvrši jedno gadanje do dana održavanja Šestog kongresa KPJ. Stipe Bralić.

10-GODIŠNJICA FORMIRANJA DALMATINSKIH PROLETERSKIH I UDARNIH BRIGADA Telegram druga Tita

Na poziv da sudjeluje proslavi 10-godišnjice dalmatinskih brigada drug Tito je odboru za proslavu 10. godišnjice uputio sljedeći odgovor:

»Primio sam Vaše pismo, u kome me pozivate da 8. i 9. studenoga prisustvujem proslavi 10-godišnjice formiranja dalmatinskih proleterskih i udarnih brigada, koje su dale dostojan prilog velikoj Oslo-

bodilačkoj i revolucionarnoj borbi naših naroda.

Zalim što neću moći da prisustvujem toj svečanosti i zato zajedno sa pozdravima preživjelim borbama tih brigada i narodu Dalmacije šaljem i svoje želje da vječito sačuvate svijetlu uspomenu na pale borce, nadahnjujući se i u buduće djelima i primjerima hrabrosti slavni dalmatinskih brigada.

Iz zemlje

MARŠAL TITO PRIMIO
PREDSTAVNIKE JAPANSKIH
SOCIJALISTA

U prostorijama predsjedništva Kongresa maršal Tito je primio predstavnike Socijalističke stranke Japana g. Eki Sone, člana japanskog Senata i člana Centralnog izvršnog odbora stranke, gospođu Cuneo Akamacu, člana senata i rukovodioca ženskog odsjeka stranke i g. Hiroši Sano, direktora japanskog Naučno-političkog i ekonomskog instituta. U razgovoru s g. Sone i gđom Akamacu, koji su doputovali u Zagreb, i sa g. Sano, koji već dva dana prisustvuje radu Kongresa, maršal Tito se zadržao oko pola sata.

BJEŽANJE IZ ALBANIJE

Dvojica Albanaca, učitelj Lazer Toma i meteorolog Paško Fran Simoni, obojica rodom iz kotara Skadar, prebjegli su krajem prošle sedmice u NR Crnu Goru. Oni su izjavili, da su ih težak život, policijski teror i podčinjavanje Enverove Albanije sovjetskoj dominaciji, natjerali da napuste svoju domovinu.

ZA UBLAŽENJE POSljedica SUŠE

(Nastavak sa prve strane)

Iz dužnosti i brige zajednice da osigura najnužniju ishranu poistiće i obaveza radnih kolektiva, a i pojedinaca da namaknu potrebna sredstva zajednici. Stoga je potrebno, da se sva davanja državi u obliku akumulacije, poreza na promet, poreza na dohodak i ostalim vidovima pravovremeno uplati. Na našem kotaru do konca godine treba da se naplati porez od poljoprivrednika nešto preko 21 milion dinara. Naplatu poreza treba smatrati kao najvažniji zadatak i obavezu u ovoj situaciji.

Možda će nekima biti čudno i neshvatljivo da u pravo sada kad su mnogi pogodeni sušom, da se od njih traži potpuno i disciplinirano izvršenje obaveza prema zajednici. Treba međutim shvatiti da je čitava zajednica pogodjena sušom, i umjesto da država dobije devizna sredstva, koja su bila predviđena izvozom poljoprivrednih artikala, zajednici je potrebno upravo te artikale namiriti iz u voza. I razumljivo je da su državi potrebna određena sredstva za nabavku prehrambenih artikala. Ta sredstva trebaju državi osigurati ljudi koji sačinjavaju zajednicu.

Patriotska dužnost nalaže svakom pojedincu u ovoj situaciji, da do kraja ispuni svoje obaveze prema zajednici i da na svakom mjestu povede energičnu borbu za štednju. Samo svjesnim zajedničkim naporima radni ljudi iz sela i grada mogu ublažiti posljedice suše na našem području.

V. S.

Teška nesreća u Južnom Primoštenu

Dana 6. studenog o. g. dogodila se u selu Vežac (Južni Primošten) teška nesreća u kojoj su stradala životom četiri lica, dok je dvoje teško ranjeno. Toga dana navečer u kući Marinov Ante eksplodirala je topovska granata, koju je njegov sin Jakov našao donijevši je kući sa namjerom da iz nje izvadi eksploziv. U tom času ona je eksplodirala i na mjestu usmrtila tri člana obitelji Marinov i to: Antu, njegovu sina Jakova i kći Jerku dok su teže ranjena dva člana njihove obitelji. Pored toga životom je stradala Vin-

ka Marinov iz susjedstva.

Pomenuti Jakov Marinov imao je namjeru da eksploziv iskoristi za bušenje čitrnje, iako je poznato da se redovnim putem preko organa Narodne vlasti može dobiti za te svrhe dovoljna količina eksploziva.

Da bi se u buduću spriječila ovakve teške nesreće potrebno je, da lica, koja naidju na ovakve i slične predmete, da odmah prijave nadležnim organima, koji će sa svoje strane poduzeti mjere kako bi se zaštitili životi naših ljudi.

Pred izbore za Narodne odbore

U gradu izvršeno kandidiranje ODBORNIKA

Na veoma uspješnim zborovima birača koji su održani 4. i 5. ovog mjeseca izvršeno je kandidiranje odbornika za NO gradske općine i za Kotarsko vijeće.

Na području grada na izborima će se birati 40 odbornika za NO gradske općine i 14 odbornika za Kotarsko vijeće. Na svojim zborovima birači su, međutim, kandidirali 89 odbornika za NO gradske općine, a 28 sa Kotarsko vijeće.

Preko 2500 birača je ovom prilikom manifestiralo svoju visoku patriotsku svijest i svoju ljubav prema Partiji i drugu Titu.

U idućem broju našeg lista obaviti ćemo imena kandidiranih odbornika.

Aktivnost učitelja u Dubravcima

Na inicijativu učitelja u Dubravcima nedavno je izvršen popravak radio-aparata. Novčana sredstva za popravak osigurala je Mjesna poljoprivredna zadruga. Pored toga, učitelji pripremaju jednu diletantsku grupu za javni nastup. U toj grupi učestvuju učenici i seoska omladina.

Za nastup vlada veliki interes kako kod učenika, tako i kod naroda u selu.

Priredbe u J. Primoštenu uoči VI. kongresa KPJ

Uoči VI. kongresa KPJ, po okolnim brdima na području Južnog Primoštena palile su se mnogobrojne vatre. Narod je te večeri hrluo u zajednični dom gdje se imala održati svečana priredba. Dom kao i dvorana bili su okićeni zelenilom, parolama i slikama naših partijskih i državnih rukovodilaca.

Omladina Široka, tamburaški zbor Južnog Primoštena i pioniri Vudlja organizirali su priredbu u čast Kongresa. Program ove priredbe bio je bogat sadržajem. Referat je pročitao drug Ante Goleš, a nakon toga je tamburaški zbor pod vodstvom svog učitelja glazbe druga Kolomba otisvrao nekoliko pjesama.

I pioniri zascoka Vudlja uspjeli su lijepim recitacijama o narodnim republikama, koje su izveli u narodnim nošnjama.

Pjevački zbor omladine iz sela Široka uspješno je otpjevao dvije pjesme. Ovaj zbor, koji broji 25 članova, radi tek nekoliko mjeseci, te je ovim nastupom pokazao da se od njega u buduću mogu očekivati i krupniji rezultati.

Na priredbi je izveden i igrokaz »Matic«, kojeg je pripremila omladina iz Široka. Ulogu Petra veoma lijepo je odigrao omladinac Zdravko Bolanča.

Publika je izvadjače obiju točaka nagradila toplim aplauzom, te je zahtijevala da se izvedba ponovi.

Za pripremanje ove izvedbe najviše zasluga ima učiteljica Meri Mustapić, koja radi sa pjevačkim zborom i dramskom grupom.

Za vrijeme odmora, narod je pjevao o drugu Titu i Partiji, a nakon priredbe nastavilo se narodno veselje igranjem kola i plesom do kasne noći.

Veselje nije prestalo ni na sam dan Kongresa. Narod je tog dana ponovno došao k zadržnom domu, gdje je preko radia slušao prijenos Kongresa i nastavio sa igranjem kola.

ZAPAZANJA I PRIJEDLOZI

Zašto ne kavana

Gradsko hotelsko poduzeće »Jadrija« u bivšoj kavani »Medulić« otvorilo je nedavno svoj bife. Kako inače u Zagrebačkoj ulici postoji niz takvih lokala i gostionica, koji mogu zaoovoljiti i građane i strance, to nije imalo nikakove svrhe da se sličan otvori i u glavnoj ulici, tim više što postojanje takvog lokala kvari inače lijepi izgled ovog dijela grada. To je potencirano i činjenicom, što su u jednom od izloga postavljeni razni prehrambeni artikli i alkoholna pića, čija slika porazno djeluje na svakog prolaznika, koji se s pravom pita: U čiju je korist ovo učinjeno? Ovakova vrst lokala potpuno je nepotrebna, kada se ima u vidu, da u glavnoj ulici ovakovi i slični lokali ranije nikada nisu postojali. U najskorije vrijeme sigurno je, da će se ovaj bife pretvoriti u krčmu i kao takav ne će služiti svojoj svrsi.

Ne znam čime se je povodilo poduzeće »Jadrija« da na ovom mjestu otvori bife. Možda je po srijedi i razlog što bivša kavana nije bila aktivna za ovo poduzeće. Ako je ovo tačno, onda je za to najviše krivo pomenuto poduzeće, koje je u bivšoj kavani dozvoljavalo prodaju i alkoholnih pića, a ne isključivo kavu i bezalkoholna pića. Na taj način uslijed galame ono je udaljivalo iz kavana svoje goste, koji su htjeli da uz šalicu kave pročitaju eventualno novine, a iz zbog toga da se odmore od svakidašnjeg posla.

Još jedna činjenica neosporno ide u prilog da se na ovom mjestu ponovno otvori kavana. Poznato je, naime, svim građanima, da Šibenik osobito danas oskudijeva jednom pristojnom kavonom, koja bi ne samo mogla zadovoljiti naše građane, već i strance. Da bi poduzeće »Jadrija« njenim postojanjem bilo zaista aktivno, onda bi bilo potrebno prije svega izvršiti potpunu restauraciju današnjeg lokala, a eventualno i prostorija, koje se nalaze ispod kavana, a koje bi za večernjih sati mogle poslužiti za bar. Na taj način i poduzeće bi bilo aktivno, a i građani bi bili zadovoljni. Ukoliko poduzeće smatra da bi ovo bilo suviše, onda u tom slučaju neka sadašnji lokal zatvori, i dade na upotrebu nekom trgovačkom poduzeću, koje bi iskoristilo za prodavaonicu. U protivnom slučaju svakako je potrebno restaurirati lokal, upotrijebiti ga za kavanu sa isključivom prodajom kave i bezalkoholnih pića, a eventualno u kasnim večernjim satima pustiti u prodaju alkoholna pića. To je zahtjev svih naših građana.

J. Jakovljević

Nepravilnost u poslovanju sa industrijskim bonovima

Prošle godine postojale su dvije vrste bonova i to industrijski i prehrambeni bonovi. Dok su postojali ovakovi bonovi, onda se u prodavaonicama pravila razlika, tako da su se prehrambeni artikli mogli kupiti jedino na prehrambene bonove, dok se sa industrijskim bonovima mogla kupiti industrijska roba. Kada je ukinut prehrambeni bon država je dala protuvrijednost u gotovom novcu, a zadržala industrijski bon za kupnju isključivo industrijske robe. Intencija je bila, da se određeni dio kupovnog fonda usmjeri na kupovinu industrijske robe, kako bi gotovinski iznosi što manje vršili pritisak na prehrambene artikle.

O tome su izašle potrebne Uredbe, a putem Odjela za privredu NOK-a, kao i KSPZ-a bile su upoznate sve prodavaonice kako državnog tako i zadržnog sektora. S ovim su bili upoznati i svi prodavači. Međutim, da povise promet, a prema tome i zaradu, prodavači i knjigovodje, naročito u zadrugama, primaju industrijske bonove i za udjel, i za otplatu duga, za vino, brašno, mast itd. Na taj način ra-

sipaju robne fondove koji mogu biti podmireni samo u novcu. Ovakovo poslovanje, a što je najgore, toleriraju predsjednici, a i upravni odbori zadruga.

Radi ilustracije navest ćemo samo jedan primjer. Poslije izvršenog pregleda blagajne u poljoprivrednoj zadrugi Vari-vode na dan 22. X. o. g. nađjen je višak gotovine u bonovima u iznosu od 24.877 Din., koji nije mogao biti pokriven kupnjom industrijske robe, već samo prehrambenih artikala, vina i sl. Nije potrebno naglašavati da će taj promet biti znatno veći u početku mjeseca kada je u prometu inače veći iznos bonova. Ovo nije usamljeni slučaj, već je to ustanovljeno u svakoj prodavaonici gdje je vršena kontrola od strane organa trgovinske inspekcije.

Ovdje treba naglasiti da na takve slučajeve treba paziti naročito sada, kada se uslijed nevažnosti bonova poslije 1. siječnja 1953. god. njihov optičaj povećava, a i uslijed toga što ima kod pojedinačnih izvjesnih ušteda, tim više što se sada primaju bonovi kao naknada za ogrijev.

Porez na dohodak - doprinos građana u izvršenju društvenih i državnih zadataka

Uvodjenjem novog privrednog i financijskog sistema u ekonomskoj 1952. god. na stale su promjene, koje su se odrazilile ne samo na naš socijalistički sektor, u kojem su radni kolektivi povećali produkciju i promet, te izvršili i premašili svoje obaveze iz plana uplaćujući redovno doprinose iz akumulacije, nego i na privatni sektor. Pored povećanog prometa, koji je nastao uslijed slobodnog formiranja cijena kod privatnog sektora, znatnije je povećan i životni standard i kupovna moć u odnosu sa povećanjem životnih uslova radnika i namještenika. Među obavezama, koje za ovaj sektor poistiću prema društvenoj zajednici i socijalističkoj državi, jest plaćanje poreza na dohodak.

Međutim, dok je socijalistički sektor, dok su naši radni kolektivi doprinijeli povećanju produktivnosti, a time i društvenog doprinosa, dotle pojedinci kod slobodnih profesija, obrtnika ili zemljoradničkih domaćinstava nereditovito ili pak nikako nisu u-

plaćivali dužni porez na dohodak kao i akontacije. Uprava prihoda NO-a gradske općine redovno je u tromjesečnim rokovima javnim oglasom pozivala sve poreske obveznike da podmiru poreska dugovanja. Po nekoliko puta dužnicima su se dostavljale opomene. U više navrata izvršen je popis pokretnina za dužni porez, ali posljednje zakonske mjere nisu još bile poduzete, jer se smatralo da će poreski obveznici izvršiti svoju obavezu. Odradivanjem novih akontacija poreza na dohodak i poreza na promet paušalista, do kojih je došlo uslijed poboljšanja ekonomskih prilika u ovoj godini, povećanja zarada, dugovi na porezu na dohodak i prometu paušalista u znatnoj su mjeri porasli. Da bi se održala budžetska ravnoteža, nameće se potreba naplate ovih prihoda upravo sada pri kraju ove godine.

Povećanja akontacije, koje je, kako je već izloženo, uslijedilo iz objektivnih razloga, oslanja se na točnim podacima koji su prikupljeni od stra-

ne Uprave prihoda za svakog pojedinog obveznika. Konačni razrez i obračun poreza bit će izvršen po poreskoj komisiji prema zakonskim propisima. Prigovori koji se čuju u pogledu povećanja poreza u odnosu na prošlu godinu ili o nemogućnosti plaćanja neumjesni su i potječu od lica koja nastoje da utječu na uredne platioce, kako bi izbjegli.

(Nastavak na četvrtoj strani)

Pripreme za kandidiranje odbornika za Vijeće proizvođača

Dana 7. ovog mjeseca održan je sastanak na kojem su prisustvovali predsjednici radničkih savjeta i sindikalnih podružnica, sekretari partijskih organizacija i direktori privrednih poduzeća.

Sastanku su, pored toga, prisustvovali drugarica Ksenija Škarica i Čiro Milutin, organizacioni sekretari Gradskog odnosno Kotarskog komiteta, te Nikola Čačić, tajnik NO-a kotara.

Na ovom sastanku, koji je imao da posluži kao pripre-

ma za kandidiranje odbornika za vijeće proizvođača, govorilo se o značaju izbora za vijeće proizvođača NO-a kotara, a tumačio se je i Zakon o izboru i opozivu odbornika NO-a.

Pored toga, utvrđena su i izborna mjesta na kojima će zajedničke izborne jedinice vršiti izbore na 14. prosinca o. g.

Zaključeno je, da se po svim poduzećima tumači politički i ekonomski značaj ustanove vijeća proizvođača.

Arheološka istraživanja na Danilu

Prošlih dana završena su ovogodišnja arheološka istraživanja s iskapanjima u selu Danilu, koja provodi Jugoslavenska Akademija u Zagrebu, Arheološki odjel (predstojnik sveuč. prof. dr. Grga Novak), pod rukovodstvom dra Dujma Rendića, direktora Arheološkog Muzeja u Splitu, a uz suradnju Muzeja grada Šibenika. Nakon prošle godine stručno izvršenih pokusnih iskapanja (sonda), s lijepim rezultatom, ove se godine pristupilo sistematskom iskapanju važnoga arheološkog nalazišta na Danilu. Ova su prva naučna iskapanja u okolici Šibenika, koja je bogata arheološkim spomenicima.

Selo Danilo poznato je u naučnom svijetu po dosadašnjim nalazima, koji pokazuju da je u ovoj plodnoj dolini davno prije naše ere bujao život. Dosadašnji slučajni i prigodni nalazi, kao i lanjska iskapanja iznijeli su na vidjelo značajan arheološki materijal, koji pokazuje kontinuitet kulturnog života u ovoj mjestu od prethistorijskog vremena (mlađe kameno doba) pa do doba turskih zavojevanja. Kod bunara »Ljuboinja« i »Bitinj« nađeni su tragovi naselja iz mlađeg kameno doba. Kod »Bitinje« iskapano je prošle godine u dubini od 60 cm ognjište jedne kuće sa mnoštvom keramike. Te su kuće bile po svoj prilici od pletera oblijepljenoga zemljom. Keramika je bogato urešena raznolikim

motivima. Vrlo su zanimljivi četveronožna posuda, koja je služila za svrhe obreda, pa batovi i čekići od zelenog i plavog kamena, brojni ulomci kremenih noževa, strugalica, te vršci strijelica. Svi ovi nalazi privukli su pažnju naših naučenjaka, te bi, po njihovom mišljenju, naš »Bitinj« mogao biti, pored Butmira u Bosni, jedno od najvažnijih nalazišta te drevne kulture, kad se čovjek služio samo kamenom.

Od naročitog su interesa nalazi iz ilirsko-rimskog vremena, osobito natpisi u kamenu na grobovima, na kojima se spominju imena i prezimena najstarijih poznatih stanovnika naših krajeva, Ilira. Kad su Iliri, nakon 200-godišnjeg žilavog otpora protiv rimskog zavojevača, u 9. g. naše ere morali podležiti sili rimske imperije, sačuvali su se kao starosjedioci u unutrašnjosti, uspjevši i pod Rimljanima sačuvati izvjesnu autonomiju. Tako se u Danilu spominje u rimsko doba »Municipium Ridentarum«, kako stoji zabilježeno na još postojećem lijepom nadgrobnom spomeniku kod mjesne crkve sv. Danijela. Ovi nadgrobni spomenici, pa nađena utvrđenja-gradine, dokazom su da su se ti starosjedioci kroz stoljeća održali i pod rimskom vlašću, te dočekali naša slavenska plemena, s kojima su se zatim stopili u naš narod.

Stare su Ridite bile važno naselje, povezano sa Solinom i Skradinom cestom, tragovi koje se i danas naziru na danilskom tlu, sa raskošno uređenim kućama, otkriveni ostaci kojih su nam lanjske godine pokazali pod sa raznobojnim mozaikom, slikanu žbuku zidovlja, kupatilo i t. d.

Na današnjoj »Gradini« iznad sela postojalo je utvrđenje. Pored ostataka obrambenih zidova, nađeni su tu i gro-

bovi sa mnogim prilozima. »Gradina« je bila zbjeg stanovništva u teškim vremenima seobe naroda u IV. i V. stoljeću, te je tada i stradala.

U Srednjem vijeku, nakon doseljenja naših preda, na obroncima brda oko danilskog polja spominju se brojna sela i zaseoci. Iz ove starohrvatske dobe nađeno je više grobova sa brojnim prilozima (naušnice, prstenje i dr.). Zub vremena i ratovi mnogo su toga opustošili i uništili. Od materijala porušenoga grada i građevina kasniji doseljenici sagradili su današnje kuće, i na mnogima od tih danas se nalaze ulomci bogato ukrašenog kamena i razni natpisi. U toku stoljeća, pak, zemlja je prekrila ostatke drevnoga grada, i oni danas iskapanjima pomalo izlaze na vidjelo.

Radi podmakle godišnje dobe, ove su godine iskapanja izvršena samo na mjestu staroga grada, da bi se dobila što potpunija slika njegovog uređenja i razvoja. To su danilske »Veruše«. Rezultati su i ovog puta bili značajni. Zbirka Muzeja grada Šibenika obogaćena je novim spomenicima, naročito natpisima te prilozima nađenima u grobovima (staklarija, fibule, stari novac), kojima će se arheologija, lingvistika i povijesna nauka izdašno koristiti.

Naše malo Danilo postalo je, na taj način, poznato i u naučnom svijetu, ne samo u zemlji, nego i u inozemstvu. Na nedavnom kongresu arheologa, koji je održan u Parizu, velik je interes stranih naučenjaka izazvalo predavanje dra Rendića, u kojem je obuhvatio i rezultate dosadašnjih iskapanja na Danilu. Dr. Rendić je ove iznio i u dvjema studijama koje su objavljene ove godine u »Glasniku« sarajevskog muzeja.

VIJESTI IZ NAŠEGA GRADA

Nepravilan odnos prema zajednici

Prema propisima Uputstva o naplati i kontroli poreza na promet proizvoda na špiritus i alkoholna pića izvršen je popis vina i rakije kod zemljoradničkih domaćinstava na području Narodnog odbora gradske općine Šibenik. Popis su izvršili organi Uprave prihoda, a isti je protekao normalno i navrijeme je završen.

Medjutim, u jednom jedinom slučaju izvršnim organima bilo je onemogućeno da izvrše popis i to kod Šime Jurkovića pok. Nike, zemljoradnika iz Šibenika. I nakon ponovljenog pokušaja da se popis izvrši nije se uspjelo, već je bilo potrebno istome pristupiti i po treći put uz pomoć organa Narodne milicije. Prilikom pregleda ispostavilo se, da je Šime Jurković pok. Nike prijavio proizvodnju vina od 9 hl, dok je kod njega pronađeno 22 hl vina.

Protiv Jurkovića podnesena je prijava Upravnoj vlasti radi ometanja državnih organa u vršenju njihove službene dužnosti, kao i radi podnošenja netačne prijave u svrhu prikrivanja poreza na promet proizvoda.

ŠIBENIK KROZ TJEDAN

Narodno kazalište

PONEDJELJAK, 10. XI. — SILVA — opereta od E. Kalmana.

SRUJEDA, 12. XI. — SILVA — opereta od E. Kalmana.

PETAK, 14. XI. — SILVA — opereta od E. Kalmana.

SUBOTA, 15. XI. — PORODICA BLO — komedija od Ljubinke Bobić.

NEDJELJA, 16. XI. — NASLJEDNICA — drama od Ruth-a i Augustusa Goetza.

Početak predstava u 20 sati. Prelprodaja karata vrši se na blagajni kazališta.

Kinematografi

TESLA: premijera francuskog filma — PRAVDA JE IZVRŠENA —

Dodatak: Filmske novosti br. 41 (od 11.—16. XI.)

SLOBODA: premijera talijanskog filma — TESKE GODINE —

Dodatak: JAT (od 12.—17. XI.)

Početak predstava u 18 i 20 sati.

Dežurna ljekarna

Službu vrši I. narodna ljekarna — ulica Božidara Petranovića.

Iz matičnog ureda

ROĐENI

Triva Jovan Krstin i Kalice r. Friganović; Vučić Ivan Stipin i Janje Erceg; Papeša Živko Pere i Zorke r. Turčinov; Čaleta Vinka Jerkina i Milke r. Klarendić; Roje Ljiljana Darkova i Ljubice r. Bogdanović; Jerković Dragan Stjepana i Milke r. Belamarić; Škeljo Nada Markova i Stojke r. Dubravica; Šare Tomislav Nikolin i Nevenke, r. Grubišić; Rak Janja Josina i Stane r. Krnić; Mirović Gordana Jerkina i Tone r. Krnić; Kolombo Zoran Dragin i Anke r. Bumba; Škubonja Vjera Brankina i Ane r. Carrara; Stojić Zvezdana Krstina i Danice r. Grandeš; Zorzin Marko Bogumila i Rajke r. Zore.

VJENČANI

Jović Nikola, vodnik JRM — Živković-Laurenta Josipa, domaćica; Ležaja Ante, zemljoradnik — Rosini Ivanica, domaćica; Jurišić Ante, motorista — Plenča Vica, drž. službenik i Knežević Dušan, nastavnik — Karadžole Žilbera, nastavnica.

UMRLI

Blažević Ive pk. Nike, star 83 god.; Neveščanin Marko pk. Ivana, star 87 god.; Perica Dragica Niko-

Plan prometa poduzeća Luka i skladišta izvršen za 100%

Poduzeće »Luka i skladišta« Šibenik postiglo je u ovoj godini velik uspjeh. Dana 4. listopada o. g., dakle skoro tri mjeseca ranije, godišnji plan prometa robe izvršen je za 100%. Ako se uzme u obzir da je šibenska luka primila veći broj prekoceanskih brodova nego je to u planu

bilo predviđeno, onda je i uspjeh utoliko veći. Predviđja se, da će do kraja ove godine sveukupan plan prometa luke biti premašen za oko 30%. Do sada postignuti rezultat uspjeh je čitavog radnog kolektiva, koji se je obavezao da do početka VI. kongresa KPJ izvrši plan prometa

za 100%. Štaviše, poduzeće je za čitav mjesec dana ranije svoju obavezu u cijelosti izvršilo i na taj način pridonijelo jedan velik udio u izgradnji socijalističke domovine.

Osvrt na gostovanje KUD „Svetozar Marković“

Kulturno-umjetničko društvo »Svetozar Marković« iz Novog Sada, da bi uzvratilo posjetu RKUD »Kolo« iz Šibenika, gostovalo je po Dalmaciji od 5. do 11. prošlog mjeseca, priredivši koncerte u Splitu, Zadru i Šibeniku. Ono je nastupilo sa mješovitim i tamburaškim zborom, te folklornom grupom.

Ovu nadasve uspjelu turneju po Dalmaciji organiziralo je RKUD »Kolo«.

Program je bio sastavljen od većeg-dijela zbornih pjesama naših renomiranih kompozitora, od kojih su osobito bile dobro izvedene X i XI rukovet od Stevana Mokranjca, dok je ostali dio programa bio ispunjen nastupom tamburaškog zbora i folklorne grupe, čije su točke također uspješno izvedene. Posebno ovdje treba istaći zbor, koji je i najteže stvari svladavao bez ikakvog naprezanja; naprotiv, sve točke izvedene su sa najvećim uspjehom, kakav nije postiglo još odavno ni jedno od gostujućih kulturno-umjetničkih društava kod nas. Jedino bi se moglo primijetiti kod zbra, da dionica I tenora nije ujednačena sa ostalim dionicama.

Jedna od važnih osobina koju su ostavili: pjevački i tamburaški zbor, te folklorna grupa jeste primjerna disciplina članova ovog društva, koje baš ovoj činjenici ima zahvaliti da je polučilo tako dobre rezultate u svom radu.

Bilo bi nepravedno a da ne bi istakli solistkinje: Stefanovićku, Vujkovicu i Ivaiću, a posebno dirigenta zbora Savu Vujkovicu, koji je pokazao velike sposobnosti u ravnanju sa tako masovnim zborom, koji broji oko 90 članova. Isto tako zaslužuju pohvalu dirigent tamburaškog zbora Aleksandar Aranicki, kao i ruko-

vodilac folklorne grupe.

Nastup članova KUD »Svetozar Marković« publika je svugdje toplo pozdravila, a posebno u Šibeniku, kada su sredinom programa bili izmjenjeni darovi i cvijeće. Na kraju priredbe, kada su oba društva zajednički nastupila otpjevavši pjesmu »Nove brazde« od Gotovca, oduševljenje publike bilo je ogromno.

Poslije koncerta u Šibeniku, RKUD »Kolo« priredilo je svojim drugovima iz Novog Sada u hotelu »Krka« drugarsko veče, koje je proteklo u bratskom raspoloženju do kasno u noć.

Osnovno školstvo prije sto godina

1852. godine pučanstvo Dalmacije brojilo je 416.285 stanovnika i to 213.769 muškaraca i 202.516 žena.

U administrativnom pogledu Dalmacija je tada bila podijeljena na četiri okruga: zadarski, splitski, dubrovački i kotorski. Kolar Šibenik nalazio se je u zadarskom okrugu.

Prema izvještaju ondašnjeg dalmatinskog namjesništva od 30. VI. 1852. g., upućenog ministarstvu nastave u Beču, u Dalmaciji je tada bilo 156 osnovnih škola, od čega u zadarskom okrugu 34 i to 24 muške i 10 ženskih osnovnih škola.

U gradu Šibeniku bila je tada jedna muška državna osnovna škola, koja je osnovana 1824. godine, a radila je u prostorijama samostana sv. Frane, a kao učionica služila je i današnja bačvarska radnja Mate Belamarića. Osim ove muške škole bila je u gradu još jedna privatna muška osnovna škola, ustanovljena 1838. godine.

Ženska osnovna škola proradila je u Šibeniku 1810. godine.

LUTRIJA CRVENOG KRIŽA

Pored mnogih akcija koje je Odbor Crvenog križa za grad i kotar Šibenik proveo u toku ove godine, spada nesumnjivo i ova. Naime, odbor Crvenog križa organizirao je lutriju, koja je bogata lijepim i vrijednim predmetima, a koji su izazvali veliki interes kod građanstva. Darovi su izloženi u prostorijama novogradnje u ulici Božidara Petranovića. Izvlačenje zgođitaka bit će izvršeno u najskorije vrijeme, a o istome će građanstvo biti pravovremeno obaviješteno. Poirebno je, da naši građani pomognu ovu korisnu akciju odbora Crvenog križa za grad i kotar.

Oglašujte u Sibenskom listu

Odlukom od 27. prosinca 1810., za vrijeme francuske vladavine u Dalmaciji, naredjeno je ženskom samostanu sv. Luce da u svojim lokalima otvori žensku javnu osnovnu školu. Iste je godina škola i proradila. Prestankom francuske vladavine u Dalmaciji prestala je radom i ova škola. 1825. godine ponovno je otvorena.

Osim ove dvije muške i jedne ženske škole u gradu Šibeniku, na ostalom području našeg kotara postojale su natrag 100 godina još muške osnovne škole u Tijeku, Murteru, Betini, Vodicama, Zlarinu i Skradinu.

Na čitavom zaledju Šibenika, to jest na teritoriju današnjeg drniškog i kninskog kotara, postojale su samo dvije škole i to u Drnišu i Kninu.

Obuka se vršila u vrlo lošim i nepodesnim prostorijama. U Skradinu škola je bila smještena u kući Dudana, a ta zgrada iziskivala je krupne popravke. U Tijesnu djecu se je poučavalo u sobi u privatnom stanu. Zlarinska škola nalazila se je u najpodesnijoj zgradi. D. St.

30 godina postojanja Učiteljske škole

Pred trideset godina u našem gradu je bilo rijetko slavije. Dana 30. listopada 1922. godine počela je rad Učiteljska škola.

Godine 1865. otvorena je u Arbanasima kod Zadra učiteljska škola zvana »Ilirski preparandij-konvikl«. U njoj su se školovali samo mladići. Zadar je već otprije imao učiteljsku školu s talijanskim nastavnim jezikom (s hrvatskim učenicima i nastavnimcima). Ova je postala suvišna otvorenjem ilirskog preparandija, pa je već školske godine 1871-72. ukinuta, a učenici i neki nastavnici prelaze u našu školu. Hrvatski, slavenski karakter preparandije bio je vjeran odraz duha kojim je odisao čitav Zadar s okolicom, u koju ulaze i Arbanasi. Ona je do 1921. g. dala oko hiljadu učitelja, dobrih rodoljuba Hrvata i Srba.

Naježda talijanskih gramzljivača, koji su okupirali Zadar — prekine plodotvoran rad ove naše narodne ustanove. Kako je ovaj kraj imao velike potrebe za učiteljima, tadašnja vlast odredi da se Muška učiteljska škola iz Arbanasa pripoji Ženskoj učiteljskoj školi u Dubrovniku. No, već druge godine, 1. j. 1922. g. — Muška učiteljska škola iz Dubrovnika seli u Šibenik.

Iako je bilo riješeno da učiteljska škola bude mješovita, bio je odmah ograničen prijem djevojčica. Od 40 novoupisanih učenika, bilo je samo 10 djevojčica. Ovakovo ograničenje izazvalo je opravdano ogorčenje građana.

Zanimljivo je, u to vrijeme, pisanje »Narodne straže« (klerikalno nastrojenog lista). Klerikalci se nisu ustručavali u pokušaju da novoj školi namegnu svoje tutorstvo. Počeli su davati preko tog svoga lista moralne upute školi o tome kakove učitelje treba društvo (njihovo klerikalno!), a učiteljima — o tom, kako da se ponašaju prema političkim strankama. S podmlukim bijesom list na jednom mjestu konstatira: »... kako kod učitelja zamire idealizam, a olinje maha kruti materijalizam«.

Koncem 1931-32. g. Učiteljska škola u Šibeniku je zatvorena zbog »pomanjkanja kredita«, kako je onda rečeno. Radilo se u stvari o tom da se omogućiti otvaranje Učiteljske škole u Kninu, za koju se naročito zalagala bivša radikalna stranka. Pod pritiskom građana Šibenika, škola je već u toku školskih praznika ponovo otvorena, pa je 25. VIII. 1932. nastavila normalni rad. No, mir nije dugo trajao. Školske godine 1933-34. vlasti donose rješenje da se škola postepeno ukinu. Te godine nije nitko upisan, u I, a 1934-35. nitko nije upisan ni u II razred. Škola je na taj način kroz par godina trebala zamrijeti.

Školske god. 1935-36. vlast dozvoljava ponovo otvaranje pr-

vog razreda, pa je 1939-40. škola opet imala svih pet razreda.

Nakon pada stare Jugoslavije, škola živi još godinu dana, ali desetkovanom. Mnoštvo učenika nije nastavilo školu u okupiranom gradu. Oni koji su ostali, vjerno su išli stopama svojih revolucionarnih drugova i braće iz drugih škola i tvornica u gradu. Svojim antifašističkim odnosom navukli su bijes talijanske vlasti, koja je bila nemogućna da napravi u školi »red«. Nakon niza neuspjelih pokušaja da u školi unište duh otpora, fašisti koncem šk. g. 1941-42. zatvaraju školu, koja se ponovo otvara tek nakon Oslobođenja.

Od dolaska u Šibenik do 1941. g. škola je dala narodu preko 650, a nakon Oslobođenja do danas 313 učitelja. Većina ovih prosvjetitelja radi ili je radila na području Dalmacije, ali je znatan broj ponio luč prosvjete i u druge naše krajeve. Među onima koji su polazili ovu školu ne mali broj se istakao i svrstao među predvodnike naroda, kako prije rata, tako za rata i poslije njega. S ponosom se sjećamo i onih, koji su pali u nadčovjčanskoj borbi s mrskim okupatorima i domaćim izrodima i tako visoko digli barjak slobodarskog Šibenika.

Prije rata škola se nalazila u zgradi zvanj »Državni dom«. Kako se nakon Oslobođenja pokazala velika potreba za smještajem učenika nadošlih iz okolice — u ovu zgradu je smješten sadašnji Dački dom učiteljske škole. Ta je zgrada postala i zbog trošnosti neuporabiva za školu, a još je manje prikladna za dom, pa je Učiteljska škola privremeno smještena u zgradi Gimnazije. Prostorije Gimnazije nisu prikladne za Učiteljsku školu. Osnovna škola — vježbaonica za potrebe Učiteljske škole trebala bi raditi istovremeno s ovom. Nedostaje najmanje 6 učionica, koji bi za vježbaonicu trebale biti posebno uređene zbog hospitaliranja učiteljskih pripravnika. Učiteljska škola trebala bi još nizi prostorija za radionice, kabinete, predavaonice, sastajališta Narodne omladine i t. d. Neophodan je i školski vrt.

Godine 1948. počelo se podizanjem zgrade namijenjene za Učiteljsku školu. Već slijedeće godine radovi su obustavljeni, pa još i danas u blizini željezničke stanice strše zidovi novogradnje. — Veoma su cijenjeni napori NO-a gradske općine u rješavanju komunalnih problema, ali i pitanje zgrade za Učiteljsku školu u Šibeniku, postaje iz dana u dan sve akutnije.

Koristimo ovu priliku, pa molimo bivše učenike ove škole, kao i nastavnike i učitelje, koji su u njoj radili do okupacije — da uprave škole pomognu u sakupljanju podataka iz prošlosti škole. Naime, čitava arhiva je za vrijeme rata uništena. Škola nema ni jednog »izvještaja«, koji su se nekada štampali. Nema ločnih, ni potpunih podataka o zaslužnim prosvjetnim radnicima, kao ni o onima koji su pali u NOB-i, a školovali su se u toj ustanovi. U zaborav će pasti način života tadašnje omladine. Niz revolucionarnih akcija što ih je omladina ove škole učinila do rata i za vrijeme rata — primjeri su na kojima treba odgajati mlade učiteljske kadrove. Zato bi nam dobro došle bilježnice, crteži, svjedodžbe, pisma u koliko se odnose na školu, pa i knjige — spomenutih bivših učiteljskih pripravnika. Bilo bi korisno da tko god i napiše nešto o životu i radu u školi. Sve bi to dobro došlo, da se bar unekoliko reproducira rad škole od njenog osnutka do Oslobođenja.

Prof. Erl

Požar u Prvičkoj ulici

Dne 5. ov. mj. uslijed nepažnje djeteta došlo je do požara u Prvičkoj ulici br. 6, koji na sreću, zahvalivši brzom intervenciji vatrogasne službe, nije imao težih posljedica.

Ovaj primjer još jednom pokazuje kako nema dovoljno kontrole roditelja nad djetetom, čija nepažnja može dovesti u opasnost ne samo ukućane nego i one iz susjedstva.

„IZGRADNJA“

GRAĐEVNO PODUZEĆE - ŠIBENIK

Sekretarijat tel. br. 3-95

Uprava 2-84

Izvađa sve vrsti građevinskih radova kako u Šibeniku, tako i u cijeloj Dalmaciji.

Prosvjeta u zagorskom dijelu Šibenskog kotara

Porez na dohodak

Područje našeg kotara zapadno od rijeke Krke t. j. onaj zagorski dio bio je u staroj Jugoslaviji veoma zanemaren u kulturno-prosvjetnom pogledu. Škole su bile rijetke, a mali broj učitelja sa velikim brojem djaka kočio je pravilan rad nastave i narodnog prosvjećivanja. Neobično je bio velik broj onih, koji nisu polazili u školu, tako da je taj broj prelazio 50%.

Prije rata na ovom području radilo je osam škola i to u selima Bratiškovci, Bribir, Dubravice, Djevske, Rupe, Sonković, Varivode i Skradin sa 15 učitelja. Izvan ovih škola nije bilo nikakove

kulturno-prosvjetne djelatnosti.

Nakon oslobodjenja Narodna vlast se pobrinula da proširi mrežu škola i da na taj način pruži bolju mogućnost prosvjećivanja stanovništva tog kraja. Podignuto je 12 novih školskih zgrada, a u starim proširene su i izgrađene nove učionice. I danas radi 20 škola, od kojih je ona u Skradinu osmogodišnja. Na svim tim školama zaposleno je 47 učitelja i nastavnika.

Narod ovog kraja veoma je zainteresiran otvaranjem novih škola. To dokazuje i činjenica da su na već podignutim školskim zgradama seljaci

dobrovoljno dali svu manualnu snagu, a osobito na najtežim poslovima kao što je vađenje većeg dijela kamena. Sada se izvode radovi na školskim zgradama u Kaknju, Plastovu i Piramatovcima. I na tim radovima mještani dobrovoljno učestvuju.

Školovanjem je danas obuhvaćeno 95% školskih obveznika. Čak su obuhvaćena i djeca iz onih sela u kojima nema nastave. Naime, ona po hadjaju susjednu školu.

Povećanjem broja odjeljenja, nastava se u školama iz dana u dan poboljšava. Danas na jednog učitelja otpada 40—50 djaka. U Djevsrkama

radi 5 učitelja i ova će škola u najkraće vrijeme prerasti u osmogodišnju školu.

Uz rad škole, razvija se i vanškolska aktivnost. Težište je naročito usmjereno na opismenjavanje. Ne postoji selo ni zaselak u kojemu nije održan analfabetski tečaj. Opismenjeno je 4146 lica, tako da je danas mali broj nepismenih do 45 godina starosti. U većim mjestima kao u Skradinu, Djevsrkama i Varivodama, održani su općeeobrazovni tečajevi na kojima su postignuti dobri rezultati. U ovima uspješno rade diletantske grupe, a u Djevsrkama postoji i folkorna grupa, koja je nastupila na festivalu u Splitu i Zagrebu.

Pored toga, u svim većim mjestima osnovane su čitaonice i knjižnice i one djeluju kao samostalne ustanove. U manjim mjestima, zbog pomanjkanja prostorija, knjižnice su smještene u školskim zgradama.

Kulturni nivo u ovom kraju je u znatnom porastu. Izgrađena su 4 velika zadružna doma, a u nekim selima su već uređene i dvorane za priredbe.

(Naslavak sa druge strane)

li plaćanju poreza na zaradu koju su ostvarili. To su upravo oni najjači poreski obveznici, koji ostvaruju veće prihode tako, da ih progresivna poreska stopa pogadja u toliko, što višak prihoda koji preostaje nakon podmirenja normalnih životnih potreba treba da bude jače i progresivno oporezovan ukoliko je i jače takvo akumuliranje. A to je baš i naš socijalistički princip.

Potrebno je naglasiti, da uza sve to što je uvedeno plaćanje putem čekovnog sistema još i danas jači poreski obveznici prakticiraju svoje uplaćivanje samo onda kad ih naplatni organ posjeti, ili pak kad im se uruči poreska opomena. Oni tako postupaju da bi sebi odredili visinu obrocnog plaćanja. Medjutim, po našim zakonskim propisima porez na dohodak plaća se unapred u vidu akontacija i to u određenim rokovima, a žalbeni postupak riješava se neovisno od naplate.

Za pravovremeno i redovno ostvarenje budžetskih prihoda NO-a gradske općine, kao i izvršenje zadatka po budžetu uslov je i redovita

naplata poreza na dohodak. Upravo zbog toga u buduću se ne će moći tolerirati ovakovo držanje pojedinih poreskih obveznika, a posebno se ne može preći preko prikrivanja prihoda davanjem krivih podataka i ometanja pri naplati.

Najnemarnije poreske obveznike nalazimo kod mesara, gostioničara, pojedinih liječnika, autoprevoznika i vlasnika autotaksia. Posebno nemarnih obveznika nalazimo kod pojedinih najjačih zanatlija, drvodjelaca itd. Krajnji je rok da i zemljoradnička domaćinstva podmire svoje poreske obaveze ukoliko to dosada nisu izvršila.

Da bi građanstvo bilo obaviješteno o toku naplate poreza, bit će putem štampe objavljivana imena onih prema kojima je izvršen ovršni postupak odnosno popis i prijenos pokretina, kao i visina njihovog poreskog dugovanja.

Iz svijeta

AJZENHAUER DOBIO OKO ŠEST MILIONA GLASOVA VIŠE OD STIVENSONA

Prema još nepotpunim rezultatima američkih predsjedničkih izbora, republikanski kandidat Ajzenhauer dobio je 31 milion glasova, a demokratski kandidat Stivenson 25 miliona glasova.

Istovremeno, Republikanska stranka je osigurala većinu u senatu.

U pogledu izbora 30 novih guvernera, još nisu poznati rezultati za sedam država. Prema posljednjim izvještajima na republikanskoj listi izabrano je 14, a na demokratskoj devet guvernera.

AUSTRIJSKA VLADA O »KONGRESU NARODA ZA MIR«

Austrijska vlada izdala je službeno saopćenje u kome se ističe da je »kongres naroda za mir«, koji će se početkom prosinca ove godine održati u Beču, obična informirovska propagandna akcija. Saopćenje su prenijeli svi austrijski listovi.

IDN ODLAZI U NJUJORK

Britanski ministar vanjskih poslova, Antoni Iden, odlazi u Njujork, gdje će predvoditi britansku delegaciju na Generalnoj skupštini.

Nije predviđeno da će se Iden sastati sa Ajzenhauerom, ali se vjeruje da će posjetiti Olovu, gdje će razgovarati sa kanadskom vladom.

MALI OGLASNIK

Dana 3. studenog o. g. na groblju sv. Ane nestao je limeni okvir sa slikom. Pošto je to jedina slika naše pokojne majke, to molimo lice, kod koga se ona nalazi, da nam povрати samo sliku na razglasnu stanicu ili putem pošte uz nagradu od 3000.— dinara, na adresu:

GOJANOVIĆ PAŠKO

Matije Gupca 4, Šibenik

IZ SPORTSKOG ŽIVOTA

IV. godišnja skupština VK »KRKA«

Jučer prije podne u prostorijama Mjesnog sindikalnog vijeća održana je IV. redovita godišnja skupština VK »Krka«. Skupštinu je otvorio predsjednik društva drug Iviša Baranović, nakon čega je drug Mario Lušić podnio iscrpan referat o radu društva od posljednje skupštine.

Nakon što je iznio političku situaciju, a također dotakavši se i uspjeha naših sportaša a posebno veslača na XV. olimpijskim igrama, drug Mario Lušić prešao je na rad VK »Krka«. U referatu je podvukao, da je bilo dosta neaktivnosti kako kod nekih članova Izvršnog odbora tako i kod aktivnih veslača, kod kojih nije bilo svjesne discipline u dolaznju na trening ili pak u čuvanju veslačkih

čamaca i ostalih rekvizita. Isto tako nije se dovoljno vodilo računa oko podizanja podmlatka, dok je upisano svega 28 omladinaca.

Zatim je u referatu iznio uzroke neuspjeha veslača na raznim natjecanjima u zemlji, navevši za razlog nepostojanje svjesne discipline kod većine aktivnih veslača.

Društvo je u ovoj godini postiglo velike uspjehe u povećanju plovnog parka, nabavivši četiri nova čamca i to četverac sa korminarom, četverac klinker, četverac gig i jedan skif. To je postignuto brigom i velikim razumjevanjem Narodnih vlasti, a posebno predsjednika druga Iviše Baranovića. Također je izvršen popravak na mnogim čamcima od strane Klarića

Vice, koji je u tu svrhu dao 270 dobrovoljnih radnih sati.

Društvo je također odlučilo da podigne dom, pa je u tu svrhu dosada dato 864 dobrovoljna radna sata, od kojih je najviše dao sam predsjednik.

Poslije referata razvila se je živa diskusija u kojoj su naročito uzeli učešća aktivni veslači.

Kroz ovu diskusiju razjašnjen je slučaj Bujasa Linarda, trenera, koji je samovoljno napustio ovo društvo, ali je izjavio da će se ponovno vratiti, jer je to njegova želja. Poslije izbora kandidacione komisije prešlo se je na biranje novog upravnog odbora. Nakon izvršenog izbora jednoglasnim odobravanjem za predsjednika je ponovno izabran drug Iviša Baranović.

U AUGSBURGU: NJE-MAČKA — ŠVICARSKA 5:1.

Streljački susret Splitski i Šibenika

Jučer ujutro na strelištu na Meterizana održano je gađanje između streljačkih ekipa Splitski i Šibenika.

Gađanje je vršeno u dvije discipline: u »Titovoj meti« i brzoz paljbi. U prvoj disciplini Splitski su bili uspješniji, dok su u drugoj disciplini Šibenik slavili dvostruku pobjedu.

U gađanju »Titova meta« gosti su pobijedili sa razlikom od pet krugova, postigavši ukupno 410. U toj disciplini kod Splitskih najbolji je bio Bojčić (175 krugova), dok su se kod domaćih istakli Antić (147) i Šprljan (137).

U brzoz paljbi pobijedila je ekipa Šibenika sa 44 ispućana metka u minuti sa 22 pogodaka sa 109 krugova. Najbolji pojedinci Belamarić i Antić (oba Šibenik), te Jovanović (Split).

U VII. kolu Hrvatsko-slovenačke lige

Proleter i dalje u vodstvu

Jučerašnji rezultati Hrvatsko-slovenačke lige konačno su razbistrili situaciju na tabeli. Poslije ovog kola formirale su se dvije grupe. Prvu grupu sačinjavaju Proleter, Tekstilac, Ored i Branik, dok drugu ostali klubovi. I dalje među momčadima vlada ujednačenost, tako da vodeću od petoplasirane ekipe dijele svega tri boda. Vodstvo na tabeli i dalje je zadržao osječki Proleter. Naš predstavnik

pretrpio je težak poraz u igri sa Oredom i tako se spustio za jedno mjesto niže. Evo rezultata VII. kola: u Ljubljani: ODRED — ŠIBENIK 4:0, u Mariboru: BRANIK — ŽELJEZNIKAR 2:1, u Varaždinu: TEKSTILAC — RUDAR 4:0, u Zagrebu: METALAC — PROLETER 1:2 i na Rijeci: KVARNER — SLAVIJA 1:1.

TABELICA

1. PROLETER	7	5	1	18:8	11
2. TEKSTILAC	7	4	2	16:5	10
3. ODRED	7	5	0	16:7	10
4. BRANIK	7	4	1	12:9	9
5. KVARNER	7	3	2	9:6	8
6. SLAVIJA	7	2	2	9:15	6
7. ŠIBENIK	7	2	2	11:17	6
8. METALAC	7	1	2	7:11	4
9. ŽELJEZNIKAR	7	1	2	6:13	4
10. RUDAR	7	1	0	6:20	2

Povodom 100-godišnjice izdanja »Vile Dalmatinske«

Šibenski pjesnik Ante Zorčić

Pošto, u koliko je meni znano, nije još niko pisao o Anti Zorčiću, cijenio sam, da je vrijedilo odužiti se njegovoj uspomeni, jer je njegov rad u ono mučno doba zavrijedio, ako ne drugo, a ono bar častan pomen.

Ante Peltravić: »Pjesnik Ante Zorčić«.

Prije stolinu godina, 1852. god. izašla je u Zadru, tiskom braće atara, zbirka pjesama pod naslovom »Vila Dalmatinska« oliki različne isme Ante Zorčića Šibenčanina. Zbirka sadrži dvadeset i tri pjesme nte Zorčića i jednu pjesmu »Fozdrav vili Dalmatinskoj« od Imočanina rdoljaka, u kojoj slavi autora ove zbirke i njegove pjesme. Iako u ovoj zbirci, za ono vrijeme, ima dosta uspješnih stihova, nije bila zažena od strane ondašnje kritike, kao ni od strane književnih povjčara. Trebalo je da prodje pola stoljeća, da se na stranicama zarskog »Glasnika Matice Dalmatinske« 1901. god. pojavi prikaz ove rke, iz pera Ante Peltravića, pa da opet, sve do današnjih dana, Ante rčić i »Vila Dalmatinska« padnu u zaborav. Iako bez neke naročite ieljničke vrijednosti, ipak ova zbirka predstavlja dragocjen književpovjesni dokument. Ona je nastala u godinama borbe za slobodu atskog življa i jezika u Dalmaciji.

Ilirski pokret imao je vidan utjecaj u Dalmaciji. On je unio u mnogo svježine, pobudio je misao o jedinstvu svih Hrvata i ljubav za narodnom jeziku. U Dalmaciji su živjeli i djelovali istaknuti poiči toga pokreta. Među ostalim, i sam Zorčić slaže se s Gajem o rebi narodnog jezika u umjetničkoj književnosti, te upotrebljava vsko narječje u svojim pjesmama.

Imočanin Vrdoljak, u »Pozdravu Vili Dalmatinskoj« govori o Zorčiću, nazivljujući ga Vilom:

»Serdce tvoje znam da ljubi milo
Posestrimu Vilu planinkinju
Ka ljubavnik ljubiu — ilirkinju
Jer je duša duše tvoje, Vilou«.

Ante Zorčić rođen je u Šibeniku 1822. god. gdje je i umro god. 1871. Školovao se u Padovi i Veneciji.

Zorčić se sam probijao do pjesničkog izraza, povodeći se pri tom za našom narodnom pjesmom i talijanskom umjetničkom poezijom. Povodeći se za narodnom pjesmom i uzimajući od nje ne samo formu, nego često i motive, Zorčić je davao uspjele stvari. Stajao je pod utjecajem talijanskih pjesnika Carrera, Pratia i Manzoni-a.

Njegova zbirka pjesama dijeli se na tri dijela, a namijenjena je »mladeži dalmatinskoj«. Prvi dio nosi naslov »Ruža«, drugi »Lilijan«, a treći »Murtila«.

Zorčić je dio mladosti proveo u Italiji na naukama gdje je započeo i pisati. U pjesmi »Domovina«, koja je dio njegovog umjetničkog stvaralaštva, a napisana u Padovi 1846. god., pjesnik čezne za domovinom i kaže:

»Čestokrato kad uzdahnem
iz dubine serdca moga
Domovino! vrući plamen
Poduzimlje sina tvoga.
Tam, ah tamo mene želja mori,
kano pticu tužnu u zalvoru«.

»Lilijan« opsegom nadmašuje »Ružu« i »Murtilu«, ali po umjetničkoj vrijednosti daleko zaostaje za njima. U »Brodaru« Zorčić daje nekoliko kratkih slika borbe broda s olujom.

»Murtila« je treći odjeljak zbirke, sa citalom, Preradovića. Ona je dio pjesnikovih intimnih osjećaja. Veoma toplo napisana je elegija »Što je ljubav«. Pored divnih slika prirode, pjesnik ljubi:

»Domovinu, dragu izgublenu
za kojom mi tužno serdce uvenu,
uzdišući iz daleka mista,
za najdražim, na dan puta trista«.

U »Nesreći« je Zorčić obradio svoju životnu tragediju, smrt oca, majke, sestre i druge.

Dva soneta, pod naslovom »Tugovanje«, sa puno pesimizma obraduju pitanje: »Što sam živ«. Među ostalim, on govori, obraćajući se majci:

»Zar mi tužna nisi mogla znati,
da bi jedna moja srića bila,
da iz ternja ružica ne cvati,
iz pelina lilijan i murtila«.

Sonet »Vili« posljednja je Zorčićeva pjesma. Pjesnik se osjeća star i govori vili:

»Što će meni gusle javorove,
što gudalo, što li zlatne žice?
Fala, Vilo, na tvoje darove,
za umerlog nisu već pismice«.

Kako se može vidjeti iz ove zbirke, Zorčić je za ono vrijeme napisao dosta uspješnih stihova, koji bi mu s pravom morali osigurati mjesto bar u povijesti naše književnosti četrdesetih godina prošlog stoljeća, u procesu nastajanja moderne literature kod Hrvata. Šibenčani trebaju znati, da je u ovom gradu, pored ostalih slavni ljudi, rođen i pjesnik Ante Zorčić, kome pripada mjesto među njima.

Pero Gudelj